

Selitev iz Trat in Hrastovca

Do leta 2010 bo Zavod Hrastovec - Trate uredil nadomestne bivalne enote za svoje oskrbovance – Nove organizacijske oblike za delo bodo strokovni izzivi

Hrastovec pri Lenartu – »Nekoč je bilo težko ali nemogoče priti iz Hrastovca, danes je težko priti sem,« je pomenljivo poudaril direktor Zavoda Hrastovec - Trate Josip Lukač. Povedano je še posebej razumljivo ob načrtu, da bodo ta največji in najstarejši slovenski zavod za živčno in duševno bolne odrasle v prihodnjih letih razselili v manjše enote in predvsem v ustreznejše prostore, kakor sta gradova Trate in Hrastovec.

Po petih desetletjih obstajanja zavoda so se njegova drobitvev, humanizacija ali »zmanjševanje socialne izključenosti« (kakor se izhodiščno načelo imenuje tako v Evropi kot v našem nacionalnem programu) že dodobra začeli.

Zavod se loteva velikih strokovnih, organizacijskih in drugih izzivov. »Čeprav posameznih podrobnih rešitev in receptov še nimamo, vemo, da je to prava smer.« Težko je povsem natančno povedati, kdaj so jo začeli zarisovati. Danes ima zavod deset svojih stanovalcev v družinski oskrbi. Takšno obliko varstva so prvič preskušili že pred četrto stoletja. Pred dvema letoma pa so ustanovili prvo stanovanjsko skupino Jasmin v Mariboru, v

kateri dane živi 7 članov. Potem so ji dodali še dve bivalni enoti v Slovenski Bistrici (10 in 8 članov) in enoto v Gornji radgoni (9 članov). Skupno število stanovalcev zavoda s tistimi v zunanjih bivalnih enotah vred je 823. V Žibercih nedaleč od Trat živijo na proizvodni kmetiji štirje njihovi člani, štirje pa so še v stanovanjskih skupinah nevladnih organizacij.

V zavodu je 360 redno zaposlenih, ki jim pomaga 40 oseb, ki delajo v okviru javnih del. Zavod zdaj načrtuje še nekoliko večjo bivalno enoto v Lenartu in manjši dom na Štajerskem, tako da bi do leta 2005 lahko izpraznili grad Trate. V prihodnji petih letih nameravajo izprazniti še grad Hrasto-

vec in tako strokovno in simbolno zaključiti neko obdobje skrbi za tiste ljudi, ki niso bili sposobni vstopati v kapitalska razmerja, kot bi rekel dekan ljubljanske fakultete za socialno delo dr. Vito Flaker.

Veliki izzivi so torej pred stroko, ki mora poiskati modele in organizacijske oblike za novi razseljeni zavod, katerega člani ali varovanci bodo bližje svojemu domačemu okolju in čimbolj vključeni vanj. Stroški vzdrževanja obeh gradov so previsoki in najbrž ni prav, da denar, s katerim bi morali skrbeti za socialno varstvo, namenjajo za drago vzdrževanje fevdalne arhitekture. Zaradi tega bodo stroški bivanja članov v stanovanjskih enotah nižji, stroški skrbi in oskrbe pa višji.

Pri uresničevanju načrtov zavodu pomaga ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. Medtem pa bi se na nove naloge morali začeti pripravljati strokovnjaki ministrstva za kulturo. Josip Lukač poudarja: »Gradova bomo vrnili kulturi, saj tja sodita. Smo ju pa vzorno vzdrževali.« Glede na usodo mnogih gradov po Slovenskem pa smo lahko že zdaj zaskrbljeni tudi za ta dva spomenika. Zanimiva je zgodba zavoda, ki je želel z grajskih oken odstraniti železne križe, ki delujejo kot zaporniške rešetke, da bi tako tudi navidežno in zares začel odpirati okna in vrata zavoda. Toda spomeniškovarstveno služba tega ne dovoli, saj je grad zaščiten. Čež nekaj let bo imela priložnost, da prazna gradova prevzame v popolno zaščito in da zanju tudi poskrbi – ali pa najde primerne skrbnike.

Franč Milošič